

Aan: Vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Betreft: AO Pleegzorg/Gezinshuizen: samenplaatsing broers en zussen bij uithuisplaatsing

Leiden, 29 maart 2019

Geachte leden van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Op 4 april 2019 vindt het AO Pleegzorg/Gezinshuizen plaats met minister de Jonge van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Met het oog op dit AO vraagt Defence for Children uw aandacht voor de positie en rechten van broers en zussen bij een uithuisplaatsing.

Vooropstaat dat een uithuisplaatsing van een kind een zeer ingrijpende gebeurtenis is en alleen mag worden toegepast als uiterste maatregel. Helaas is een uithuisplaatsing in sommige gevallen onvermijdelijk en noodzakelijk in het belang van het kind. Voor een deel van de kinderen betekent de uithuisplaatsing niet alleen een scheiding van ouders, maar ook een scheiding van broers en zussen omdat zij wel thuis kunnen blijven wonen of omdat de broers en zussen in een ander pleeggezin, gezinshuis of jeugdhulpinstelling worden geplaatst. Hoewel exacte cijfers ontbreken, volgt uit een onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut van september 2015, in opdracht van SOS Kinderdorpen, dat naar schatting 50% van de broers en zussen die gezamenlijk uit huis worden geplaatst, niet in hetzelfde pleeggezin of gezinshuis worden geplaatst. Dit komt ook voor in gevallen waarin er geen contra-indicaties zijn voor samenplaatsing. Op basis van de signalen die wij ontvangen vanuit de praktijk, constateren wij dat dit anno 2019 nog steeds aan de orde van de dag is. Zowel een gebrek aan rechtsbescherming als problemen in de praktijk kunnen gezien worden als belemmeringen die in de weg staan aan het samen plaatsen van broers en zussen bij uithuisplaatsing.

Onvoldoende rechtsbescherming

De praktijk wijst uit dat broers en zussen vaak gescheiden worden bij een uithuisplaatsing. En in het wettelijk kader, dat het uitgangspunt van samenplaatsing zou moeten ondersteunen, ontbreekt het aan waarborgen. Kinderen en ouders hebben nu geen wettelijke bepaling waar zij op terug kunnen vallen. Er is geen stok achter de deur. Ook zijn er geen duidelijke standaarden voor omgangsregelingen tussen broers en zussen wanneer zij van elkaar worden gescheiden, waardoor er vaak nauwelijks contact tussen de broers en zussen is. De rechten van broers en zussen op samenplaatsing zijn momenteel niet in nationale wetgeving verankerd. In het geval van omgang worden de rechten van de broers en zussen vaak onvoldoende nageleefd. Dit terwijl deze rechten wel volgen vanuit het internationale kinderrechtenskader, onder meer vormgegeven door het VN-Kinderrechtenverdrag en (jurisprudentie over) het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Op basis van dit kinderrechtenskader formuleren wij de volgende aanbeveling ter versterking van de rechten van broers en zussen bij een uithuisplaatsing:

- Onderzoek de mogelijkheid van wettelijke verankering van een 'samen, tenzij'-beginsel en formuleer met het veld en de wetenschap criteria aan de hand waarvan bepaald wordt wanneer dit wel of niet in het belang van het kind is.

Praktische belemmeringen

Hoewel wij als kinderrechtenorganisatie staan voor een sterkere rechtspositie van kinderen en daarmee een wettelijke verankering toejuichen, benadrukken wij dat een wettelijke verankering op zichzelf niet voldoende is. Er bestaan ook structurele praktische belemmeringen die het samen plaatsen van broers en zussen in de weg staan. In gesprekken met partijen uit het veld zijn deze verder naar voren gekomen. De knelpunten die geconstateerd worden, hebben voornamelijk te maken met het tekort aan pleeg- en gezinshuisouders in het algemeen en opvangplekken voor meerdere kinderen uit één gezin in het bijzonder. Desalniettemin wordt in alle gesprekken het belang van het samen plaatsen van broers en zussen onderschreven en is er welwillendheid verder in gesprek te gaan over hoe de positie van broers en zussen versterkt kan worden. Met de input van de gevoerde

gesprekken hebben wij een aantal aanbevelingen opgesteld die kunnen bijdragen aan het beter realiseren van samenplaatsing van broers en zussen:

- Informeer toekomstige pleegouders tijdens hun voorbereiding op het pleegouderschap over het belang van het samen plaatsen van broers en zussen. Dit kan tot meer plekken voor broers en zussen leiden.
- Zet in op specialistische begeleiding, gelet op de mogelijk grotere druk op pleeg- en gezinshuisouders bij plaatsing van broers en zussen. Hoewel dit de nodige kosten met zich meebrengt, is dit goedkoper dan een residentiële plaatsing en draagt specialistische begeleiding bovendien bij aan een lagere kans op een *breakdown*.
- Wanneer het scheiden van broers en zussen in het belang van één of meerdere kinderen toch noodzakelijk is, zorg dan voor beleid voor het vaststellen van goede omgangsregelingen waarbij de band tussen de broers en zussen zo veel mogelijk intact blijft.
- Zorg voor een goede afstemming tussen jeugd- en pleegzorg bij het samen plaatsen van broers en zussen.

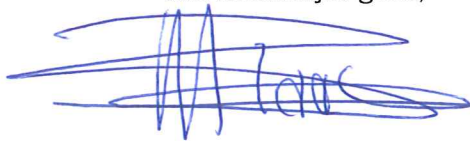
Samen werken aan verbeteringen

Minister Dekker voor Rechtsbescherming heeft naar aanleiding van vragen en een motie van de SP (nr. 37, 33836) tijdens het VAO Personen- en Familierecht van 13 maart 2019 aangegeven dat hij in de volgende voortgangsrapportage over het met VWS gezamenlijk vormgegeven actieprogramma Zorg voor de Jeugd aandacht zal besteden aan het samen plaatsen van broers en zussen bij een uithuisplaatsing. De motie is aangehouden. Wij gaan graag in op het aanbod om hierover samen in gesprek te gaan, met daarbij ook betrokkenen uit het veld. Wij hebben verschillende organisaties uit de praktijk gesproken die aangeven het gesprek graag verder met ons en de ministers aan te willen gaan om samen de positie van broers en zussen te versterken.

Wij zijn erg benieuwd naar de visie van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op bovenstaande aanbevelingen vanuit het wettelijk kader en de praktijk en op het vervolgtraject waartoe naar aanleiding van de motie een voorzet is gedaan door zijn collega voor Rechtsbescherming. Wij hopen dan ook dat u hiervoor aandacht wilt vragen tijdens het AO Pleegzorg/Gezinshuizen. Bij voorbaat dank.

Wij hopen u hierbij voldoende te hebben geïnformeerd en zijn uiteraard bereikbaar voor nadere inlichtingen.

Met vriendelijke groet,

Mirjam Blaak, plaatsvervangend bestuurder Defence for Children

Inlichtingen bij: Timo Veldman, jurist jeugdrecht Defence for Children

Tel. nr.: 071 516 09 80

E-mail: t.veldman@defenceforchildren.nl